

SALON KAUPUNKI

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS 2017

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
1.TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA	3
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano	3
1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta	4
1.3. Tilintarkastus	5
2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI	5
2.1. Strategiset tavoitteet	5
2.2. Kaupunginhallituksen tuloskortti	10
2.3. Talousarvion rakenne ja noudattaminen	12
2.4. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	13
2.4.1. Hyvinvointipalvelut	13
2.4.1.1. Lasten ja nuorten palvelut	13
2.4.1.2. Vapaa-ajan palvelut	13
2.4.2. Kaupunkikehityspalvelut	16
2.4.3. Rakennus- ja ympäristövalvonta	18
2.4.4. Investoinnit	19
2.4.5. Liikelaitos Salon Vesi	19

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA SEN TOIMINTA

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää. Lisäksi kuntalain mukaan tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Hallintosäännössä on todettu, että sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Valtuustokauden 2013-2017 tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet 31.5.2017 saakka

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Halkilahti Jaakko, puheenjohtaja	Iso-Järvenpää Kari
Kymäläinen Pekka, 1. varapuheenjohtaja	Breilin Mikko
Suonio-Peltosalo Elina, 2. varapuheenjohtaja	Niinistö Kari
Aavasalo Asko	Schadewitz Agnes
Halme Martti	Lehti Pasi
Lannermaa Kirsti	Haapanen Maarit
Rannikko Mari	Huhtasalo Jari
Ryypö Terttu	Randell Seija
Wahlstén Viljo	Brown Jutta

Valtuustokauden 2017-2021 tarkastuslautakunnan jäsenet ja varajäsenet 1.6.2017 alkaen

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Osmo Friberg, puheenjohtaja	Jussila Mikko
Kymäläinen Pekka, 1. varapuheenjohtaja	Breilin Mikko
Kanerva Tauno, 2. varapuheenjohtaja	Halkilahti Jaakko
Seitz Elina	Pohjola Timo
Halme Martti	Kallio Wilhelmiina
Hägerth Jarmo	Leivonen Marjatta
Kirves-Järvinen Taina	Rannikko Pirkko
Saukkonen Johanna	Lannermaa Kirsti
Tuominen Marita	Niemelä Tuula

1.2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Vuoden 2017 aikana toimi kaksi eri tarkastuslautakuntaa. Valtuustokauden 2013-2017 tarkastuslautakunta kokoontui kevätkaudella yhteensä kuusi kertaa. Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealue oli viimeisen työskentelyvuoden osalta lupa- ja valvontatoimi sekä maaseutu- ja lomituspalveluiden tavoitteiden toteutumisen arviointi. Näiden lisäksi keskityttiin konserni- ja omistajaohjauksen tarkempaan arviointiin, jonka osalta kuultavana olivat Salon seudun koulutuskuntayhtymä ja Salon Vuokratalot Oy. Kaupunginjohto oli kokouksissa säännöllisesti kuultavana ja lisäksi saatiin katsaus Lean-toiminnan ja maakuntaudistuksen jälkeisen kunnan toiminnan suunnittelun kehittämisestä.

Kesäkuun alusta alkoi valtuustokauden 2017-2021 tarkastuslautakunnan toimikausi ja se on kokoontunut vuoden aikana yhteensä kahdeksan kertaa. Tarkastuslautakunta on kokoontunut pääsääntöisesti kaksi kertaa kuukaudessa. Tarkastuslautakunta laati työohjelman koko valtuustokaudelle ja ensimmäisen vuoden painopistealue oli sosiaali- ja terveystoimen arviointi erityisesti terveydenhuollon palveluiden osalta. Työohjelma jakaantuu syyskaudelle 2017 ja kevätkaudelle 2018. Tarkastuslautakunta käytti arviointityössään apuna kokoukseen kutsutuille etukäteen lähetettävää arviointilomaketta. Terveystoimen johtavien viranhaltijoiden lisäksi kokouksissa on ollut kuultavana kaupunginjohtoa sekä kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajat. Lisäksi on kuultu tilannetietoa sisäilmaongelmista.

Lautakunta teki 27.10.2017 perinteisen katselmuskierroksen, joka kohdentui painopistealueen mukaisesti pääsääntöisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköihin. Kaupungin omien yksiköiden lisäksi tutustuttiin myös alueen muiden toimijoiden palveluihin. Vierailukohteina olivat Salon aluesairaala, Mainiokoti Salontori, Halikon Vanhustenkotiyhdistys, Vuorelan ympärivuorokautisen hoidon yksikkö ja Lampolan päiväkoti.

1.3. Tilintarkastus

Kaupungin tilintarkastajaksi valtuustokaudelle 2013 – 2016 on valittu JHTT -yhteisö BDO Auditor Oy. Sopimukseen liittyvä optio vuosille 2017-2018 otettiin käyttöön. Päävastuullisena tilintarkastajana toimii JHTT Hannu Laurila. Kaupungin tilintarkastukseen ovat osallistuneet JHT, KHT Sari Isaksson, HT, JHT Jukka Vuorio sekä tarkastajat Seija Hakamäki ja Mark Lassfolk. Päävastuullinen tilintarkastaja on ollut läsnä tarkastuslautakunnan kokouksissa.

Tarkastuslautakunta on saanut tiedoksi tilintarkastajan tilivuoden 2017 työohjelman. Tilintarkastajat ovat raportoineet tarkastuslautakunnalle tilintarkastuksen toteuttamisesta ja tehdyistä havainnoista suullisesti kokouksissa, sekä kirjallisilla tarkastusraporteilla. Tilikauden 2017 lakisääteiseen tilintarkastukseen on käytetty 73 päivää (sopimuksessa 75 päivää). Tarkastuslautakunnan avustamistyötä tehtiin 84 tuntia (sopimuksessa arvioitu 160 tuntia).

2. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

2.1. Strategiset tavoitteet

Vuotta 2017 leimasi valtuustokauden vaihtuminen vuoden puolivälissä sekä kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajan vaihtuminen. Lisäksi kaupunkikehityspäällikkö oli osan vuodesta muissa tehtävissä. Kolmen johtavan viranhaltijan yhtäaikainen vaihtuminen tai poissaolo on merkittävä riski kaupungin toiminnan jatkuvuudelle. Sijaisuusjärjestelyt tuleekin määrittellä selkeästi ja riskienarvioinnissa kartoittaa avainhenkilöt.

Talousohjohtajan vastine: Kaupungin johtoryhmä on sopinut sijaisuusjärjestelyistä vuosilomien ja muiden poissaolojen varalta sekä myös poikkeusoloja varten. Riskienhallintatyöryhmä toteutti vuoden 2018 alussa palvelualueille kyselyn, jossa kartoitettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tämän hetkistä tilannetta. Koko kaupungille yhteiseksi riskiksi havaittiin mm. henkilöstön ikääntyminen ja eläköitymisen myötä ns. hiljaisen tiedon siirtäminen ja osaamisen varmistaminen sekä ammattitaitoisen henkilöstön saamisen haasteet. Riskit on tiedostettu ja henkilöstöpalvelut on mm. laatinut toimintaohjeen työnantajan ja työntekijän välisestä loppukeskustelusta.

Syksyllä 2017 käynnistettiin strategian laatiminen kaupunginhallituksen ja kaupungin virkamiesjohdon toimesta ja järjestettiin Innostu Salosta kuntalaiskysely. Strategia hyväksyttiin huhtikuussa 2018 ja ennen hyväksymiskäsittelyä valtuustolle järjestettiin useita valmistelutilaisuuksia.

Tavoite: Elinvoima ja työpaikat

Salon kaupungin väestön hyvinvointierot ja terveydentilan poikkeamat ovat alueellisesti merkittäviä ja niitä on verrattavissa PYLL-indekseillä. Tämä mahdollistaa myös eri palvelutoimintojen suuntaamisen kaupunginosatarpeiden mukaisesti. Vaikka sosiaali- ja terveystoimen palvelut siirtynevätkin tulevaisuudessa maakunnan järjestettäväksi, kaupungin vastuulle jää edelleen koordinoita ennaltaehkäisevillä palveluilla väestönsä hyvinvointia sekä seurata maakunnan vastuulle siirtyvien sosiaali- ja terveystoimen palvelujen vaikuttavuutta kaupunkilaisten hyvinvointiin ja tehdä esityksiä tarvittavista toimenpiteistä mm. väestövastuisista palveluista. Kaupungin yhtenä roolina on näin nähtävä vaikuttaminen maakuntaan väestönsä sosiaali- ja

terveysolojen kehittämiseksi. Tarkastuslautakunta katsoo tärkeäksi, että tämä vaikuttaminen huomioidaan yhtenä keskeisimmistä tehtävistä, kun kaupungin tulevaisuuden organisaatiota ja henkilöstön tehtäviä suunnitellaan Salo 2021-hankkeessa.

Hallintojohtajan vastine: Kaupunginvaltuusto käsiteli 10.10.2016 § 84 luottamushenkilöorganisaation linjausta 1.6.2017 alkavalle valtuustokaudelle. Kaupunginvaltuusto päätti tuolloin muun ohella, että maakuntayhteistyötä sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevat tehtävät siirtyvät kaupunginhallitukselle sote- ja maakuntauudistuksen tehtävien siirrostä alkaen. Tämän linjauksen mukaan hyvinvoinnin koordinointi vastuutetaan keskushallintoon kaupunginhallituksen alaisuudessa hoidettavaksi tehtäväksi.

Kaupungilla on paljon ostopalvelusopimuksia ja sitä kautta kumppanuusyhteisöjä. Kaupunkiorganisaatio on muuttunut osaksi palvelujen tuottajasta palvelujen järjestäjäorganisaatioksi päiväkotij- ja vanhusten asumispalveluissa. Vanhusten asumispalveluja tuottaa useita yleishyödyllisiä yhteisöjä, joista osan investointeihin kaupunki on myöntänyt omavelkaiset takaukset.

Lautakunta kiinnitti vuoden 2016 tarkastuskertomuksessa huomiota siihen, että kaupunki on taannut lähes 16 milj. euroa yhteisöjen ottamia lainoja ja että takauksiin liittyvien vastuiden järjestelyt tulisi kaupungin puolesta asianmukaisesti huomioida maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelussa ja edunvalvonnassa.

Talousjohtajan vastine: Uusien takauksien myöntämiseen suhtaudutaan kriittisesti. Jos on myönnetty, niin on vaadittu lain mukainen turvaavaa vakuus.

Kaupungissa toimii edellä mainittujen asumispalveluja tarjoavien yhteisöjen ohella runsaasti vapaaehtoispalveluja tuottavia eläkeläis- ja potilasyhdistyksiä. Eläkeläisten edunvalvonnasta vastaa vanhusneuvosto, johon kaupunginhallitus nimeää jäsenet paikallisista valtakunnallisiin eläkeläisjärjestöihin kuuluvista yhdistyksistä ja veteraaniasioiden neuvottelukunnasta tasapuolisuutta noudattaen. Tarkastuslautakunta katsoo, että myös potilasyhdistykset ovat kaupungille merkityksellisiä. Ne tuottavat kaupunkilaisten lähipalveluja ja aktivoivat vapaaehtoisia yhdistystoimijoita, lähiomaisia ja hoitajia päivittäiseen hyvinvointityöhön. Kaupunginhallitus on vuoden 2017 asettamissaan maakunta- ja sote-tavoitteissa määritellyt näiden yhdistysten toiminnan jatkuvuuden ensiarvoisen tärkeäksi. Jos maakunta- ja sote-uudistus toteutuu suunnitellusti, kaupunki kaupunkilaisten edunvalvojana tarvitsee tietoja alueellaan tapahtuvien palvelujen toteutumisesta ja onnistumisesta. Tietojen hankinta onnistuu parhaiten kuuntelemalla ja kuulemalla eläkeläis- ja potilasyhdistyksiä.

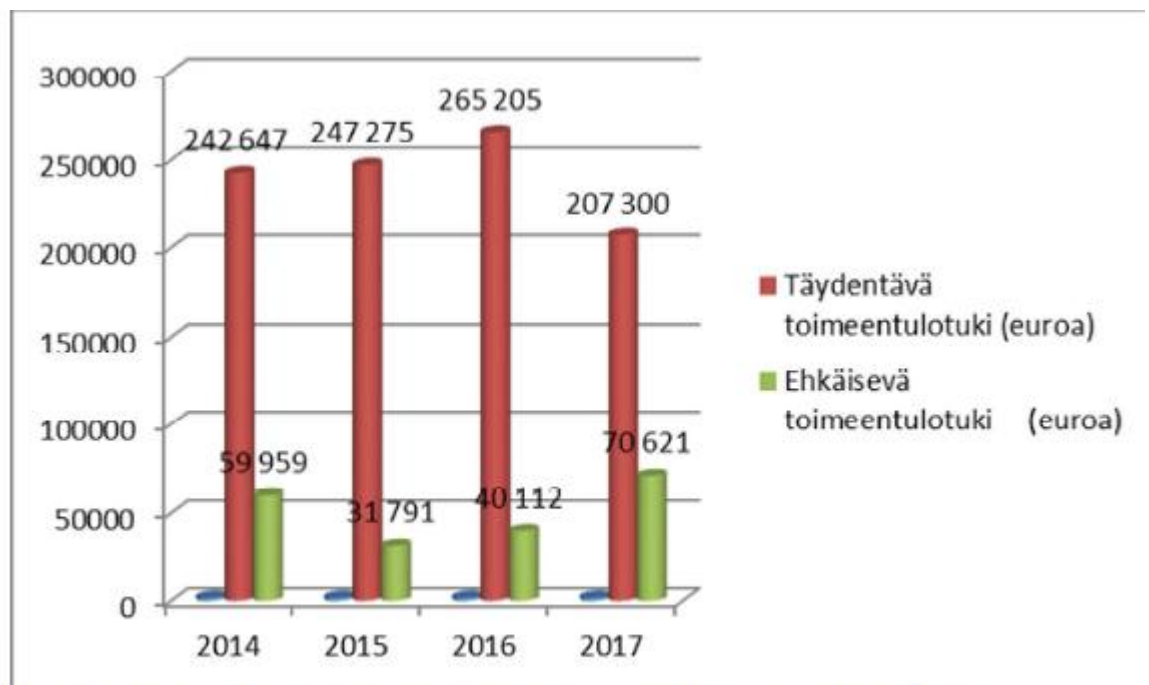
Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunki arvioi eläkeläis- ja potilasyhdistysten toiminnan merkitystä strategisina sopimuskumppaneinaan jo ennen mahdollista maakunta- ja soteuudistuksen toteutumista. Samalla lautakunta uudistaa jo edellisessä tarkastuskertomuksessa tehdyn esityksensä, että kaupunki huomioi vanhustentaloyhdistyksien lainatakauksiin liittyvien vastuidensa järjestelyt asianmukaisesti maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelussa ja edunvalvonnassa.

Tavoite: Uudistuvat palvelut ja kuntalaisten hyvinvointi

Perustoimeentulotuen maksatus siirtyi Kelalle 1.1.2017. Tehtävien siirtyminen Kelaan johti henkilökuntamuutoksiin siten, että kaupungin palveluksesta neljä etuuskäsittelijää siirtyi

marraskuussa 2016 Kelan palvelukseen. Lisäksi kolme etuuskäsittelijän määräaikaista tai tilapäistä virkaa lakkautettiin vuoden 2016 lopulla.

Kaupungille jäi muutoksessa ainoastaan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen. Tosin loppuvuodesta 2016 kaupungissa tehtiin toimeentulopäätöksiä, jotka näkyivät vuoden 2017 alkuvuoden menoissa. Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä väheni edellisvuoteen verrattuna 53 %. Ehkäisevän toimeentulotuen asiakkaiden määrä on edelleen vähentynyt 40 prosenttia tammikuussa 2018 edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Täydentävän toimeentulotuen lievä vähennys johtunee siitä, että Kelalle siirtyneeseen perustoimeentulotukeen sisällytettiin menoja, joita aiemmin huomioitiin täydentävänä toimeentulotukena. Vuoden 2018 alusta on tullut mukaan myös työttömyysturvan aktiivimalli, jolla voi olla vaikutuksia myös kaupungin kontolle jääviin täydentäviin ja ehkäiseviin toimeentuloturvapäätöksiin. Muutosten vaikutus kaupungin rooliin havaitaan tarkemmin vuodesta 2018 alkaen, kun toiminnot ovat vakiintuneet Kelan ja kaupungin välillä.

Kaavio 1 Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki 2014–2017

Salon kaupunki on mukana valtakunnallisissa ikäihmisten ja perheiden hyvinvointia kehittämissä hankkeissa, kuten iäkkäiden terveystuotantahankkeessa "Voimaa vanhuuteen", lapsi- ja perhepalveluiden "Lupa auttaa"-hankkeessa sekä maakunnallisessa kaikenikäisten omaishoitoa suunnittelevassa "V-S KomPassi"-hankkeessa. Nämä ennakoivat samalla siirtymistä yhteisiin maakunnallisiin asiakas- ja palveluohjausmalleihin. Samoin Salossa kehitetty mielen-terveyskuntoutujien tehostettu asumispalveluprosessi on herättänyt maakunnallista kiinnostusta.

Vuoden 2017 aikana sosiaali- ja terveyslautakunta on käynnistänyt runsaasti kaupungin palveluja parantavia, uusia toimintoja. Tavoitteena on jatkaa palvelujen kehittämistä SHQS-laatujärjestelmällä, jonka auditoinnin suorittaa ulkopuolinen toimija. Uudistuksilla kyetään mm. parantamaan iäkkäiden potilaiden päivystysasiointia ja sisäisten prosessien tehostamista vanhuspalvelujen, geriatrisen arviointiyksikön ja erikoissairaanhoidon kanssa.

Perniön terveysasemalta on lakkautettu vuodeosasto ja potilaat on tuotu Salon sairaalasta vapautuneisiin tiloihin, jolloin potilasturvallisuus toteutuu saatavilla olevilla ympärivuorokautisilla lääkäripäivystyksillä. Perniöstä vapautuneisiin tiloihin on perustettu dementikoille tarkoitettu tehostetun asumispalvelun yksikkö, jolla on voitu vähentää myös palveluihin pääsyn odotusaikojä. Vuoden 2018 alkuvuodesta todettiin kuitenkin tiloissa sisäilmaongelmia, joiden vuoksi toimintoja ollaan uudelleen sijoittamassa. Tästä aiheutuu tarpeettomia kustannuksia kaupungille ja rasisusta asukkaille, jotka olisi voitu välttää tilojen etukäteen arvioinnilla.

Apulaiskaupunginjohtajan vastine: Sisäilmaongelmat tulivat yllätyksenä; tilojen käytön ja ylläpidon yhteydessä ei havaittu ongelmia ennen toiminnan siirtoa kyseisiin tiloihin.

Tarkastuslautakunta arvostaa kehittämisaktiivisuutta uusien toimintayksikköjen ja kehittämistoimien käynnistämässä. Pienissä yksiköissä tapahtuvat muutokset mahdollistavat jo suunnitteluvaiheesta uusien toimintatapojen toteutuksen askel askeleelta ja tulevaisuuden ennakkoinnin parhaiden käytäntöjen käyttöönottamiseksi. Samalla se toteaa, että palvelumuutosten toteuttaminen edellyttää myös ajallisesti niin henkilöstön kuin asiakkaiden riittävää huomioimista. Muutosten toteuttamiselle tulee varata riittävästi aikaa ja samalla miettiä, kuinka laajasti vanhaa on tarkoituksenmukaista uusia. Tarkastuslautakunta arvioi, että näiden uudistusten vaikutus ja arviointi niin asiakaskokemukseen kuin palvelujen tehostumiseen siirtyä suunnittelussa olevalle maakuntahallinnolle. Maakuntaudistuksen työryhmissä toimivien aktiivinen ja ajantasainen raportointi johtoryhmälle on ensiarvoisen tärkeää.

Hallintojohtajan vastine: Maakuntaudistuksen valmistelun ajantasainen raportointi johdolle on nähty tärkeäksi. Valmisteluryhmien Salon edustajat kokoontuvat kaupunginjohtajan johdolla kerran kuukaudessa raportoimaan työryhmien työskentelystä. Kukin kirjaa ennakkoon yhteiseen tietojärjestelmään omat nostonsa työryhmänsä työskentelystä. Organisaation johto on tällä tavoin laajalti tietoinen valmistelun etenemisestä. Samoin työryhmiin osallistuvat saavat kokonaiskuvan tilanteesta.

Tavoite: Vakavarainen talous

Kaupunki ostaa päihdeongelmapalveluja A-klinikalta. Kaupungin tuottamissa omissa palveluissa päihdehuoltoasiakkaiden ja korvaushoitoa saavien lukumäärä kasvoi syksyllä 2016 merkittävästi ja on pysytellyt siitä lähtien korkealla tasolla, kun sitä vertaillaan päihdehuollon asiakkaina olevien määrään suhteessa maakuntaan tai valtakuntaan. Tarkastuslautakunta näkee edelleen tärkeänä tehostaa kaupungin toimintayksikköjen välistä yhteistyötä, jolla tuetaan etsivää nuorisotyötä, autetaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria mm. jalkautuvan päihdetyön muodossa sekä mahdollistetaan eri tavoin nuoria sekä kouluttautumaan että työllistymään. Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että onnistumiselle välttämättömien katkeamattomien palveluketjujen toiminta kyetään turvaamaan henkilöresurssien hyvällä yhteistyöllä.

Terveyspalveluissa toiminta on myös seurannut kaupungin väestörakennemuutosta. Lapsi-ikäluokkien pienentyessä henkilöstövoimavaroja on kyetty suuntaamaan aikuisten ja työttömien terveyspalveluihin. Tarkastuslautakunta katsoo, että herkkyyks pitempiaikaisten muutosten seurantaan, tulevan kehityksen arviointiin ja näiden pohjalta kyky väestöpohjaisten palveluratkaisujen tekoon säilyisi organisaation eri tasoilla.

Sosiaali- ja terveyslautakunta teki edellisenä valtuustokautena useiden vuosien mittaisia ostopalvelusopimuksia, joissa on myös mahdollisuus optiovuosiin. Vuonna 2017 lautakunta päätti jatkaa seitsemän sopimuksen voimassaoloa päättämällä käyttää optioita sekä niihin mahdollisesti sisältyvää hinnantarkistusta. Tarkastuslautakunta katsoo, että vastaisuudessa kaupunkiorganisaatiossa päätösehdotuksissa tulee yksilöidä, miksi optioiden käyttö on tarkoituksenmukaista eikä uutta kilpailutusta ole tarpeen järjestää.

Sosiaali- ja terveyslautakunta oli asettanut vuoden 2017 yhdeksi tavoitteeksi, että siirtoviivemaksuja ei tulisi lainkaan. Tähän tavoitteeseen ei päästy. Siirtoviiveitä kertyi yhteensä 320 potilaan hoitajakson pidentymisestä yhteensä 1.146 päivää ja näistä kertyi maksettavaa 611.605 euroa. Menot lisääntyivät vuoteen 2016 verrattuna 37.385 euroa. Samaan aikaan hoitopäivien määrä erikoissairaanhoidossa lisääntyi 191 päivällä. Siirtoviivemaksut ovat kasvaneet merkittävästi vuodesta 2014, jolloin ne olivat 287.810 euroa. Vuonna 2015 maksut olivat kaksinkertaistuneet 596.975 euroon. Siirtoviivemaksut jäivät historiaan mahdollisen sote-uudistuksen myötä ja mahdollisesti pääsy erikoissairaanhoidosta kevyempään jatkohoittoon optimoidaan maakunnan tasolla, millä voi olla vaikutusta kaupungissa sijaitseviin hoitopaikkojen määrään.

Vuoden 2017 aikana kaupungin palveluostot kolmannelta sektorilta jatkoivat kasvuaan, mitä osaltaan selittää kaupungin toimintarakenteessa tapahtuva muutos. Palvelujen ostot ulkopuolelta kasvoivat vuonna 2017 noin 7,2 milj. euroa. Sosiaalityön palvelujen siirtäminen kaupungin omista palveluista kolmannen osapuolen tuottamaksi oli yksi keskeisimpiä selittäjiä ja vastasi puolta kokonaiskasvusta. Kasvu vastaa vaikutuksiltaan lähes yhtä kunnallisveroprosenttia. Kaupungin roolin muutos palvelujen tuottajasta palvelujen järjestäjäksi samoin kuin hallintolainsäädännöstä yksityisoikeudelliseen hankinta- ja sopimusoikeuteen vaatii uutta osaamista johtamisessa, kustannuslaskennassa ja edullisuusvertailussa sekä palvelujen kilpailutus- ja sopimuskäytäntöjen hallinnassa. Tarkastuslautakunta kiinnittääkin huomioimaan panostuksia uudenlaiseen koulutukseen ja perehtymiseen.

Talusohtajan vastine: Kaupungin hankintapalvelut on pitänyt osaamistaan ajan tasalla osallistamalla erilaisiin hankinta- ja sopimuskoulutukseen. Osaaminen on koko kaupunkikonsernin käytävissä.

Kaupunki on mukana TIJO tietojohdamisen verkostohankkeessa. Yhtenä tavoitteena on parantaa kustannustietoisuutta ja yhteismitallistaa kuntien kustannuslaskentaa luotettavien vertailutietojen saamiseksi. Verkostoprojektissa ovat mukana kaikki palvelualueet.

Tavoite: Johtaminen ja osaava henkilöstö

Vuonna 2017 hankittiin kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmä, jonka peruskulut olivat 175.000 euroa ja vuotuiset käyttökulut 55.000 euroa. Noin vuoden päästä järjestelmän käyttöönotosta on kerätty käyttäjien kokemuksia järjestelmästä. Kotihoidon henkilökunnan arvio järjestelmästä on valtaosiltaan myönteinen, vaikkakaan järjestelmällä ei ole kyetty tasamaan henkilökunnan keskinäistä työtaakkaa. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että käyttöön otettua tietojärjestelmää on arvioitu henkilökunnan kyselyllä ja suosittelee myös muillekin yksiköille vastaavaa menettelyä. Tämä auttaneekin myös toimittajia parantamaan järjestelmiensä toimivuutta.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että myös juuri käyttöön otettujen henkilöstö- ja taloushallinnon toiminnanohjauksen järjestelmien toimivuutta analysoidisiin systemaattisesti.

Talusojohtajan vastine: Raindance taloushallinnon järjestelmällä hoidetaan pääasiassa kaupungin kirjanpito. Laskutusta tehdään RondoR8 järjestelmällä ja palkanlaskenta hoidetaan Personec ohjelmistolla. Kysymyksessä ei varsinaisesti ole toiminnanohjausjärjestelmästä. Perustehtävien suorittamisessa ei juurikaan ole ollut ongelmia ja Kunnan Taitoan kanssa on säännöllinen vuoropuhelu, jossa analysoidaan järjestelmien toimivuutta ja ratkotaan mahdollisia ongelmia. Toiminnanohjausta tukeva järjestelmäriippumaton raportointijärjestelmä Saagan käyttöönottoa on hidastanut perusjärjestelmistä tietovarastoon siirrettävien tietojen luotettavuuden varmistaminen.

Potilastietojärjestelmän päivitys (Effic LifeCare-versio) on toteutettu vuonna 2017, jotta raportointi Kanta-järjestelmään toteutuisi. Järjestelmän toimivuudessa on ollut ongelmia, jotka eivät kuitenkaan liene tuottaneet ongelmia potilasturvallisuudelle, mutta ovat tuottaneet paljon kaksinkertaista työtä. Vastaavia ongelmia on ollut muuallakin, myös vakavia mm. lääkemäärästoiminnat eivät ole toimineet kunnolla. Järjestelmätoimittajan vastuut tulisi sopimuksin realisoida ja valvoa, että ennen tuotantokäyttöön ottamista järjestelmän toimivuus on kunnolla testattu reaaliaineistolla.

2.2. Kaupunginhallituksen tulokortti

Äkillisten rakennemuutostentuki (ÄRM) kausi päättyi vuoden 2017 lopussa. Tarkastuslautakunta esittää, että nyt on hyvä tehdä selvitys ÄRM ja muiden EU-tukien vaikutuksista ja siitä, onko työllistyminen onnistunut näillä panostuksilla ja onko uusilla työpaikoilla ollut vaikutusta kaupungin rakenteelliseen elinkeinomurrokseen.

Kaupunkikehitysjohtajan vastine: Salon äkillisen rakennemuutoksen kaudesta on laadittu erillinen esitys, joka on luettavissa internetissä (<https://prezi.com/view/heObKqpkmC-sgR5x3Ainw/>).

Suomi 100 –tonttikampanja sai runsaasti näkyvyyttä ja toi runsaasti odotettuja tonttivarauksia. Tonttikampanjan toteutumista on seurattava ja raportoitava sekä arvioitava sen mahdollisesti mukanaan tuomaa kasvavaa palveluiden tarvetta.

Kaupunkikehitysjohtajan vastine: Tonttikampanjan aikana varattujen tonttien tilanteen edistymistä seurataan kaupunkikehityspalvelujen sekä lupa- ja valvontapalvelujen yhteisellä raportointijärjestelmällä, jossa voidaan seurata tilanteen kehittymistä varauksesta aina rakentamisvaiheeseen. Kehitettyä seurantakäytäntöä voidaan noudattaa jatkossa myös muiden tonttivarauksen seurantaan.

Tulokorteissa on useissa kohdin ristiriitaisuuksia siitä, onko toiminta toteutunut ja aloitettu. Raportoinnin tulisi olla yksiselitteistä ja selkeää sekä yhdenmukaista sekä tulokorteissa että tekstimuotoisessa raportoinnissa.

Yrittäjätyytyväisyys on noussut yhden pykälän aiemmasta ja on nyt maakunnan neljänneksi paras, joka on hyvä suunta.

Pendelöinnin ja sisäisen liikenteen parantamisen toimenpiteet jäivät ohuiksi eivätkä vastaa asetettuja tavoitteita. Suunnitelmissa oli tehdä kartoitus (Kartoitetaan esteet tai puoltavat

tekijät Salossa asumiselle, vaikka työpaikka olisi muualla ja poistetaan esteet), mutta sitä ei ole toteutettu. Kartoitusta olisi edelleen syytä tehdä.

Kaupunkikehitysjohtajan vastine: Toimenpiteet ja kartoitusta pendelöinnin helpottamiseksi ovat edelleen tarpeen. Vastineen laatimishetkellä käynnissä on kesällä 2019 alkavan ostoliikenteen kilpailutuksen valmistelu ja sen suunnittelussa on huomioitu työssäkäyntiyhteydet kaupungin ulkopuolelle.

Palveluiden saatavuuteen on käytettävissä monia eri kanavia. Palveluiden digitalisaatiota tulee hyödyntää laajemmin kaupungin organisaatiossa. Tällä voidaan saavuttaa tulevaisuudessa taloudellisia säästöjä ja henkilökunnan resursseja. Rinnalla pitää kuitenkin olla myös muita kanavia, jotta palvelut saavuttavat kaikki väestön osat.

Avoin ja ennakoiva tiedottaminen sekä kuntalaisten kuunteleminen olisivat ehkäissee monelta osin negatiivista julkisuutta. Viestintään tulee panostaa riittävät resurssit ja laatia selkeät toimintaohjeet. Lisäksi some-viestinnän osaamisen lisääminen organisaatiossa on keskeistä. Ajantasaiseen ja avoimeen tiedotukseen, sekä sisäiseen että ulkoiseen tiedonkulkuun, on kiinnitettävä huomiota. Yhteydenottoihin tulee pyrkiä vastaamaan viivytyksettä.

Kaupunkikehitysjohtajan vastine: Some-viestintään ja yhteydenottoihin vastaamiseen on osoitettu lisää resursseja ja käytäntöjä kehitetty.

Kaupunginjohtajan katsauksessa todetaan, että työttömyysaste laski, mutta myös kaupungin asukasluku on laskenut merkittävästi. Negatiivisen kehityksen kääntämiseksi on tehtävä edelleen töitä.

Tavoitteena on ollut, että työhyvinvointi lisääntyisi ja sairauspoissaolot vähenisivät. Raportoinnissa todetaan, että sairauspoissaolojen määrä henkilötyövuotta kohti laskettuna on kuitenkin noussut. Vaikka tiedot ovat peräisin eri järjestelmistä, trendi on huolestuttava. Tehdyillä toimenpiteillä ei ole ollut riittävästi vaikuttavuutta. Esimiestyön kehittämisen osalta tavoitteet ovat hyvät, mutta toimenpiteet ovat kesken. Tähän on kiinnitettävä edelleen huomiota.

Henkilöstöpäällikön vastine:

Työhyvinvoinnin parantaminen on ollut kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian tavoitteissa vuodesta 2016 alkaen, ja strategiaan kirjatut toimenpiteet ovat päätyväällä strategiakaudella olleet lähinnä kaupungin henkilöstöpalveluiden tuottamia tukipalveluita. Työhyvinvoinnin parantaminen on kuitenkin pitkäjänteistä ja tavoitteellista työtä, johon koko organisaation pitää sitoutua. Taloudellisesti ankarien vuosien aikana Salon kaupungin henkilöstö- ja esimiesmitoituksia on jo useiden vuosien ajan supistettu ja tämä yhtä aikaa henkilöstön keski-ikä kasvaessa on osaltaan väistämättä heikentänyt henkilöstön työssä jaksamista.

Kaupungissa vastikään käynnistetyssä toimivan työyhteisön kärkihankkeessa, joka toteuttaa henkilöstöä osallistamalla rakennettua henkilöstöohjelmaa, pyritään entistä selkeämmin suuntaamaan työhyvinvointitoimenpiteitä laajemmin koko organisaation toiminnan tasolle. Organisaatorakenteiden kriittinen arviointi, johtamisen kehittäminen, toimivien työjärjestelyjen luominen, yhteisten pelisääntöjen noudattaminen, avoin vuorovaikutus ja toiminnan jatkuva arviointi voivat kärkihankkeen myötä parhaimmillaan vaikuttaa henkilöstön työhyvinvointia edistävasti aiempaa paremmin. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että sekä poliittinen että virkamiesjohto ottaa päätöksenteossa huomioon päätösten vaikutukset henkilöstön työ-

hyvinvointiin, ja sitä, että koko esimieskunta toimii työhyvinvointia edistäen. Lisäksi on välttämätöntä, että jokainen kaupungin työntekijä ottaa työhyvinvoinnin ylläpitämisen kunniasiakseen.

Samalla on kuitenkin syytä muistaa, että sairauspoissaolot ovat vain yksi, vieläpä kohtalaisen huono työhyvinvoinnin mittari. Sairauspoissaolojen syntyyn vaikuttavat monet asiat niin työntekijän elämänhallinnan tai sosiaalisen tilanteen muutoksista vuosittaisiin tautiepidemioihin. Niinpä sairauspoissaolojen kehittyminen on aina jossain määrin työnantajan toimenpiteiden ulottumattomissa.

Tavoitteena on ollut hallintorajat ylittävä tilojen yhteiskäyttö. Onnistuneena toteutuksena tästä on esimerkkinä kirjaston ja nuorisotilan yhdistäminen Halikossa. Tilojen yhteiskäyttöön tulee pyrkiä silloin, kun se toimintojen ja kustannussäästöjen kannalta on tarkoituksenmukaista.

Lean-toiminnassa erityisen tärkeää on oman toiminnan jatkuva kehittäminen, ja sen varmistamiseksi vastuuttaminen ja seuranta. Tavoitteena tulisi olla, että lean-toiminta jatkuisi kaupungin sisäisenä toimintana ja vaikutusta arvioitaisiin säännöllisesti.

2.3. Talousarvion rakenne ja noudattaminen

Talousarvion rakenne ja sitovuustaso

Talousarvion toimintamenojen sitovuus on lautakuntatasolla eli lautakuntien toimintakate on valtuustoon nähden sitova. Toimielimet voivat tehdä määrärahasiirtoja sitovuustason sisällä. Perusteluista poikkeava toiminta, hanke tai hankinta vaatii kaupunginvaltuuston myöntämän määrärahan, joka tulee hakea etukäteen. Määrärahan siirtoja sitovuustasolta toiselle on mahdollista tehdä ilman kaupunginvaltuuston päätöstä, jos siirrossa ei synny lisämäärärahan tarvetta.

Tuloslaskelmaan sisältyy valtuustoon nähden sitovia eriä, kuten verotulot, valtionosuudet, korkotulot ja –menot ja satunnaiset erät.

Investointiosassa määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia projektiryhmille tai yksiköille.

Talousarvion toteutuminen

Vuosi 2017 muodostui ylijäämäiseksi 7,48 milj. euroa, mikä on selvästi talousarvion mukaista tulosta (- 8,1 milj. euroa) parempi. Arvioitua parempaan tulokseen vaikuttivat erityisesti 9,27 milj. euron suuruinen verotulojen ylitys ja toimintakatteen jääminen 2,83 milj. euroa alle talousarvion. Valtionosuustulot ylittivät talousarviossa arvioidun 2,65 milj. euroa.

Talusojohtajan vastine: Vuonna 2017 kaupungin verotulojen oikaisutilitys on positiivinen johtuen mm. Nokialta ja Microsoftilta lähteneiden irtisanomispaketeista. Salon kaupungin jako-osuus oli kuitenkin liian suuri. Tästä johtuen vuoden 2018 oikaisutilitys on odotetusti negatiivinen, mutta merkittävästi ennakoitua suurempi. Talouden haasteet kohdistuvat erityisesti vuosille 2018 ja 2019.

Henkilöstökulut jäivät 7,85 milj. euroa alle talousarvion. Palvelujen ostomenot toteutuivat 4,16 milj. euroa yli talousarvion. Erikoissairaanhoidon palvelujen ostomenot ylittivät 1,8 milj. eurolla, vanhuspalveluiden 0,64 milj. eurolla ja sosiaalityön palvelujen ostomenot 1,79 milj. eurolla.

Konsernitilinpäätös

Kuntalain mukaan kertynyt alijäämä voi yksinään johtaa arviointimenettelyyn. Tästä syystä asiaa tulee seurata vuosittain.

Konsernitaseen mukainen kertynyt ylijäämä on vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan 52,4 milj. euroa, mikä on 988 euroa/asukas. Konsernivelan määrä on 155 milj. euroa, eli 2.925 euroa/asukas. Vuonna 2016 kertynyt ylijäämä oli 43,7 milj. euroa ja lainakanta 172,2 milj. euroa. Kaupunkikonsernin talous on selvästi vahvistunut vuoden 2017 aikana.

Talousjohtajan vastine: Konserniohjeen mukainen konserniryhmä seuraa konsernin tilan kehitystä ja tekee tarvittaessa toimenpide-esityksiä konsernijaostolle. Strategiset konserniyh-teisöt raportoivat toiminnastaan kaupunginvaltuustolle kolmannesvuosiraportin yhteydessä.

2.4. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

2.4.1. Hyvinvointipalvelut

2.4.1.1. Lasten ja nuorten palvelut

10-luokan perustamista pidetään hyvänä kokeiluna syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja jatko-opintojen mahdollistamiseksi. Siitä saatavia kokemuksia on seurattava ja pohdittava jatkoa niiden perusteella.

Erityistukea tarvitsevien oppilaiden nivelluokan vakiinnuttaminen kaupungin omaksi toiminnaksi on suositeltavaa ja kustannustehokasta.

Työpajatoiminnan työntekijöiden ja etsivien nuorisotyöntekijöiden toimet olisi tarpeen vaki-naistaa. Hankerahoituksen varassa toimiminen aiheuttaa toimintaan epävarmuutta ja vaihtu-vuutta.

Teknisen työn laitteiden huolto- ja kunnostustoiminta on saatettava työturvallisuuden vaati-malle tasolle kaikissa kouluissa. Kouluissa on parantamisen varaa huolto- ja kunnostustoi-missa. Koneiden ja laitteiden huoltotoiminta on ollut laiminlyötyä pitkään, ja huolto- ja kun-nostustoiminta ei ole ollut kaupungissa säännöllistä. Turvallisuuteen liittyvät puutteet on korjattava ja pidettävä huolta, ettei niitä tule jatkossa. Dokumentointi ja tiedonkulku on saa-tava asianmukaisiksi.

Etsivä nuorisotyö etsii jo syrjäytyneitä nuoria. Työ on tarpeellista ja hyvää, mutta syrjäytymi-sen ehkäisyyn pitäisi kiinnittää jo aiemmin huomiota kaikissa peruspalveluissa.

2.4.1.2. Vapaa-ajan palvelut

Kulttuuriasiat

Kulttuuriasiain yksikön kantava teema on kumppanuus. Kulttuuri ja taide nähdään perusoi-keutena. Salo käyttää 41 euroa/asukas kulttuuripalveluihin, joka on huomattavasti alhai-sempi kuin verrokkikunnissa.

Elektroniikkamuseota pyritään saamaan toimivaksi ja tuottoisaksi perustamalla ns. asiakas-käytävä, joka yhdistää yksityisen autonäyttelyn, Marimekko-kokoelman ja elektroniikkamu-seon toiminnan. Vapaa-aika lautakuntaa kehoitetaan seuraamaan vastuullisesti asiakaskäyn-tien kehittymistä. Tulee verrata tuloksia tavoitteisiin, ja mikäli ei toiminta lisääny, etsiä toi-miva ratkaisumalli.

Kulttuurihistoriallisten paikallismuseoiden toiminta on painottunut esinekokoelmien inven-tointiin. Yleisöllä oli vapaa pääsy joka kuukauden ensimmäisenä perjantaina elektroniikkamu-seon ja taidemuseo Veturitallin näyttelyihin. Museopalvelujen tuotto-odotukset toteutuivat 231 % ja huomioitavaa on, että taidemuseo Veturitallin kanto tuotoista oli 91 %.

Kulttuuritoiminta kehitettäessä tulee arvostaa kulttuurialan ammattilaisten osaamista.

Taidemuseo Veturitalli

Taidemuseo valikoi ohjelmistonsa maaseutukaupungin väestörakenteeseen suhteuttaen, mutta valtakunnallinen yleisö tavoitteena. Taidemuseo on onnistunut tavoitteessaan erin-omaisesti. Käyntimäärät ovat olleet yli asetettujen tavoitteiden.

Taidemuseo on onnistunut tuottamaan mielenkiintoisia näyttelyitä ja markkinoimaan taide-museota hyvin positiivisesti ja luovalla tavalla. Salo on kaupunkina saanut runsaasti myön-teistä julkisuutta. Taidemuseo on edelläkävijä markkinoinnissa.

Mainittakoon erikseen kaupungintalon edustalle saatu kiskolaisen Jukka Helkaman lahjoit-tama Rafael Saifulin pronssiveistos ONNI.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden saavutettavuuteen pitää kiinnittää huomiota, tarkentamalla aukioloai-koja. Kirjasto on tärkeä kaupunkilaisten palvelulaitos ja henkilöstöresursseihin tulee kiinnit-tää riittävä huomio.

Kirjasto edistää kaupunkilaisten mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harras-tukseen, jatkuvan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen ja elinikäiseen op-pimiseen. Kirjasto on hyvä kohtaamispaikka ja palveluissa ja varauksissa hyödynnetään uu-sinta tietotekniikkaa.

Kirjastopalveluille vuosi 2017 oli Salossa toinen vuosi osana varsinaissuomalaista Vaski-kirjas-toa. Vaski-kirjastoilla on yhteinen verkkokirjasto, kirjastokortti, käytösäännöt ja kuljetuspal-velu.

Uuden kirjastolain myötä varausmaksut poistuivat. Tämä merkitsi varausmäärien kasvamista ja Vaskin sisäisten aineistokuljetusten lisääntymistä. Käyntien väheneminen oli suoraan ver-rannollinen määrärahojen leikkaukseen. E-kirjojen hankintaan panostettiin aikaisempaa enemmän, joka näkyi myönteisenä lainausten määrän kasvuna.

Kirjastopalveluiden nettokustannukset olivat alhaiset suhteessa verrokkikuntiin. Verrokki-kuntien keskiarvo 58 euroa/asukas ja Salossa 55 euroa/asukas.

Kiikalan ja Muurlan lähikirjastot muutettiin automatisoiduiksi omatoimikirjastoiksi. Omatoi-mikirjastot palvelevat myös kaupungin palvelupisteinä.

Kirjaston ja koulujen välinen yhteistyö on ollut merkittävää. Tavoitteena on opastaa koululaisia ja opiskelijoita informaatio- ja medialukutaidon sekä kirjaston käytön ja tiedonhaun alueilla.

Salossa on kaksi kirjastoautoa. Kirjastoautojen käyttöastetta tulee tehostaa.

Liikuntapalvelut

Salossa on sekä kaupungin että yksityisten yhdistysten ylläpitämä monipuolisia palveluja tarjoava urheilupuisto keskellä kaupunkia.

Liikuntapalveluissa on investoitu mittavasti vuoden 2017 aikana uudistamalla urheilupuiston kokonaisuutta. Urheilupuisto muodostaa näyttävän ja toimivan kokonaisuuden. Budjetti on ylitetty huomattavasti yli suositusten. Hankesuunnitelman kustannusarvio oli 1,85 miljoonaa euroa ja kokonaiskustannukset olivat 2,0 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 talousarviossa oli varattuna 0,98 miljoonaa euroa ja käyttö oli 1,23 miljoonaa euroa. Ylitys aiheutti valtuuston nähden sitovan ylemmän tason määrärahan 1,13 miljoonan euron ylityksen. Rakentamisen valvonnassa ei noudatettu kaupungin antamaa rakentamishankkeiden ohjeistusta.

Vastuunjako tulee selkiyttää tulevissa investointihankkeissa, jotta ei tule vastaavia laiminlyöntejä ja ylityksiä. Tarkastuslautakunta esittää, että jatkossa teknisen toimen tulee vastata rakennushankkeiden toteuttamisesta ja valvonnasta.

Lähiliikuntaolosuhteita on parannettu kaupungin valaistuilla kuntosaloilla uusimalla valaisimet led-valaisimiin.

Virkisty virtaa aktivointikortti on päätetty ottaa käyttöön pitkäaikaistyöttömille vuoden 2018 alusta. Ikääntyneiden osalta kaupunki on mukana iäkkäiden terveysliikuntaohjelman 3 vuotuisessa kehittämissuunnitelmassa. Merkittävää on, että liikuntatoimi tarjoaa eläkeläisliikuntakortteja, joilla pääsee ohjattuihin ryhmiin, uimahalliin ja kuntosalille. Ohjelma on esitelty kuntataajamissa pidetyissä kesätapahtumissa ja asian tiimoilta on järjestetty menestyksekkäs seminaari.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston opinto- ja kurssitarjonta on ollut laajaa, laadukasta, monipuolista ja ohjeena on hyvä saavutettavuus mahdollisimman suurelle joukolle kuntalaisia eri puolilla Saloa.

Merkittävää on, että opetustoimista vastaava henkilö on kouluttautunut ajantasaisesti internet-pohjaisten ratkaisujen käyttöön opetuksessa. Verkkopalveluita hyödynnetään runsaasti opetuksessa.

Nettokustannukset olivat kuitenkin verrokkikuntien nähden korkeahkot 29,7 euroa/asukas.

Opisto järjestää moniaineksisen perustoimintansa ohella avoimen yliopiston ja ammattikorkeakoulun opintoja, taiteen perusopetusta, asiantuntijaluentoja ajankohtaisista aineista ja peruskouluopetusta maahanmuuttajanuorille.

Opiston toiminta on työllisyyspalveluiden kehittämisessä tärkeässä asemassa.

Opinnot painottuivat kielitaidon kehittämiseen, suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tuntemukseen.

Uutena avauksena kansalaisopisto käynnisti koko lukuvuoden kestävän kokemusasiantuntija koulutuksen.

2.4.2. Kaupunkikehityspalvelut

Salon työttömyysluvut ovat laskeneet suhteessa vuoden takaiseen.

Tavoitteena on ollut luoda edellytyksiä uusille työpaikoille ja yritysyhteistyön kehittämiseksi. IOT Park Oy sijoitettiin 2017 aikana (helmikuu 2017). Yrityssalo Oy siirsi toimintonsa sinne. Varsinais-Suomen maakuntaennusteen 2018 mukaan Salon yrittäjyysilmapiiri on kehittynyt ja yrittäjät ovat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin.

Korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa on kehitetty opiskelijayhteistyötä ja edistetty ulkomaille (mm. Kiinaan). Kotimaisten korkeakoulujen kanssa tulisi selvittää yhteistyömahdollisuuksia ja arvioida, kuinka salolaisten nuorten tarpeisiin jatkokoulutusmahdollisuuksista voidaan paikallisesti vastata.

Kaupunkikehitysjohdajan vastine: Arviointikertomuksen laatimisen jälkeen on jatkettu tiivistä oppilaitosyhteistyötä erityisesti Turun AMK:n ja Yliopiston kanssa, mutta erillisiä projekteja on myös esimerkiksi Tampereen ja Lappeenrannan teknillisten korkeakoulujen kanssa.

Sisäilmaongelmat

Tarkastuslautakunta arvioi, että sisäilmaongelmien vaikutukset niin kaupungin palveluja käyttäville kuin työntekijöille tulee minimoida siten, että noudatetaan ns. matalankynnyksen menettelyä ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin heti ensimmäisten oireiden ja yhteydenottojen tapahduttua. Koska kaupunki hankkii palveluja myös ulkopuolisilta tuottajilta, lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että myös niiden tulee ilmoittaa havaitsemistaan sisäilmaongelmista kaupungin palveluhankintoja tehneelle vastuuorganisaatiolle. Hermannin kouluun on vuosien aikana panostettu merkittävä summa, mutta tällä hetkellä toimitaan kuitenkin ammattikorkeakoulun vanhoissa tiloissa, jotka ovat osin puutteelliset koulun toiminnalle. Lähtökohtana on oltava kaupungin antamien ohjeistusten noudattaminen sisäilma-asioissa.

Työsuojelupäällikön vastine: Kaupungin sisäilmatyö pohjautuu sisäilmaohjeistukseen ja tähän eri yksiköitä opastetaan tarvittaessa.

Tilapalvelujen toimintakulut ylittyivät vajaalla 330.000 eurolla. Toimintamenojen ylitys selittyy pääosin lämmityksen ja sähkön arvioitua suuremmasta kulutuksesta sekä ilmanvaihdon käyttöajan pidennyksistä. Kyseinen ylitys on ollut perusteltua ja pyritty ennaltaehkäisemään lisävahinkoja. Näitä on selvitetty kohde kerrallaan ja esitetty toimenpide-ehdotuksia. Asian monimuotoisuus ja vaatavuus edellyttävät laaja-alaista osaamista. Osaamisen hankkiminen on tärkeää ja siihen tulee panostaa. Osalle henkilökunnasta tulee hankkia koulutusta rakennusterveyteen liittyen.

Kaupunkikehitysjohdajan vastine: Arviointikertomuksen laatimisen jälkeen on toimittu siinä ehdotetulla tavalla.

Rakennusaikaisen kosteuden hallintaan liittyviin haasteisiin kiinnitettiin kiitettävästi huomiota mm. Perniön päiväkodin rakennusvaiheessa mm. betonin kuivumisen osalta. Rakennushankkeiden valvontaan ja seurantaan on hyvä kiinnittää huomiota jatkossa.

Tyhjien ja vajaakäytössä olevien kiinteistöjen määrä on edelleen suuri. Toimia, jotka vauhdittavat kiinteistöjen myyntiä tulee edelleen jatkaa aktiivisesti. Lisäksi tulee tehdä vertailu myyntihinnan ja käyttökustannusten välillä ja tämän perusteella tehdä päätös myydä tai jopa purkaa rakennus.

Kaupunkikehitysjohtajan vastine: Talousarvion yhteydessä hyväksytty tulokortti velvoittaa myös tähän ja näin toimitaan jatkuvasti.

Ravitsemis- ja puhtaanapitopalvelut

Ravitsemis- ja puhtaanapitopalveluiden tulevan toimintatavan ratkaisua ei tehty vielä vuoden 2017 aikana.

Kaupunkikehitysjohtajan vastine: Kaupunginhallitus on linjannut aiemmin, että selvityksen etenemisessä on syytä odottaa ensin sote-uudistuksen vaikutusten selkiytymistä. Tämä onkin perusteltua, ellei synny jotakin muuta paikallista syytä, jonka takia ilmenisi tarve muuttaa nykyistä pääasiassa omaan tuotantoon perustuvaa toimintatapaa.

Merkittävä huolenaihe on tulokertymän riittämättömyys kuluihin nähden. Tämä epäkohta on vuoden 2019 talousarvion laadinnassa huomioitava ruuan- ja ateriapalvelun myynnissä. Ostot on kilpailutettu tulevalle kaudelle 2018-2021, jolloin suoritteiden ostot pysyvät tasaisempina. Henkilöstön sairauspoissaolot ja osatyökyvyttömyydet vaikuttavat suoritteiden hintoihin. Työhyvinvointiin on edelleen syytä kiinnittää huomiota. Henkilöstön jaksaminen pienemmillä resursseilla on huomioitava. Vakinaista henkilöstöä on vähennetty 3 henkilöä vuoden 2017 aikana ja kasvaneiden sairauspoissaolojen kanssa tuoneet kasvavaa kuormitusta työntekijöille.

Kaupunkikehitysjohtajan vastine: Tulojen laskun syynä on asiakasmäärän lasku, joka puolestaan johtuu lapsimäärän vähenemisestä ja siitä, että palvelurakenne kaupungin varhaiskasvatus- ja vanhuspalveluissa on muuttunut ostopalvelujen ja muualla kuin kaupungin laitoksissa järjestettävän palvelun suuntaan. Ravitsemispalvelujen suoritehintaa nostetaan v. 2019 talousarviossa.

Maankäyttöpalvelut

Mittauspalveluiden tarjoaminen on käynnistynyt tulojen lisäämiseksi. Kyseessä on hyvä palvelu, joka tuo mahdollisuuksia yhteistyön lisäämiseen yrittäjien kanssa.

Kaupunkisuunnittelu

Uusina kaavoina vuonna 2017 tuli valmisteille Länsiranta (paviljonki) ja Mariankadun kaavamuutos. Lisäresurssi kaupunkisuunnitteluun (vuodelle 2018) hyväksyttiin loppuvuodesta 2017. Raportointikaudella on saapunut useita kaavoitusanomuksia ja lisäksi on ilmennyt tarvetta kehittämissuunnitelmien ja esiselvitysten laatimiseen tulevien kaavojen tueksi. Resurssit ovat olleet riittämättömät ja vanhoja kaavoja on jäänyt tekemättä resurssipulan vuoksi. Resurssien puuttuminen oli tunnistettu riskinä, mutta siihen ei oltu tehty toimenpiteitä ennen kuin riski toteutui.

Liikennepalvelut

Pendelöinnin edellytyksiä parantavista suunnitelmista Tupurin yhdysliikenneväylä 110-tielle on toteutumassa. Pendelöintipassin mahdollisuuksia ei ole selvitetty, koska resurssit on kohdistettu sisäisen liikenteen kehittämiseen. Kyseessä on ollut erittäin tärkeä kohdentaminen, sisäisen liikenteen varassa ovat monet kuntalaiset, joilla yksityisautoilu tai muu kulkeminen ei ole mahdollista. Joukkoliikenteen edelleen kehittäminen on tärkeää.

Vuosi 2017 oli liikennepalveluiden osalta monella tavoin yllätyksellinen ja haastoi pienillä henkilöresursseilla toimivan yksikön. Markkinaehtoisien linja-autoliikenteen supistumiseen ei osattu varautua. Tällöin jouduttiin tekemään nopeita ratkaisuja ja kohdentamaan resurssit kuntalaisten välttämättömän liikkumisen turvaamiseen. Loppuvuonna irtisanoutumisen ja poissaolojen vuoksi yksikön kaikki kehitystyö pysähtyi ja jäljelle jääneet voimavarat on ollut pakko keskittää käytännön organisointiin.

Kuljetuspalveluiden järjestämisessä on huomioitava kuntalaisten ympärivuotiset kuljetustarpeet eri osissa kaupunkia ja kehitettävä kutsuliikennettä niiltä osin, kun joukkoliikennettä ei järjestetä.

Laajan kunnan joukkoliikennetarpeissa tulee huomioida kuntalaisten tasapuoliset mahdollisuudet käyttää palveluita sekä tärkeänä osana kaupungin elinvoimaisuuden kehittämistä.

Kaupunkikehitysjohdajan vastine: Tämä tavoite on otettu huomioon 1.6.2019 kaupungin järjestämäksi siirtyvän joukkoliikenteen reittien, aikataulujen ja lippujärjestelmän suunnittelussa.

2.4.3. Rakennus- ja ympäristövalvonta

Henkilöstövalintaprosessien sujuvuuteen on kiinnitettävä huomiota positiivisen työnantajakuvan säilyttämiseksi. Valitusten käsittely vie resursseja.

Tuloskorttien puuttuminen vuodelta 2017 hankaloittaa arviointia. Jatkossa lautakunnalla on oltava asianmukaiset tuloskortit.

Pohjavedenotto Kaskistonnummelta ja Kalattomannotkosta

Lautakunnan hyväksymä päätösehdotus vedenoton sitomisesta pohjaveden ja/tai lampien ja järvien pinnankorkeuksiin on aiheellinen ehto.

Ekovoimala

Salon kaupungin 100 prosenttisesti omistama Salon Kaukolämpö Oy ja kaupungin osaomistama (20,21 %) Lounais-Suomen Jätehuolto Oy ovat päättäneet perustaa Lounavoima Oy -nimisen energiayhtiön. Lounavoima Oy rakentaa ns. Mankala-periaatteella (ei-voittoa tavoitteleva yhtiö) jätepolttoaineita käyttävän ekovoimalaitoksen Salon Korvenmäkeen.

Yhtiön perustamisella korvataan perinteinen kaatopaikkatoiminta ja tällä tavoitellaan alempia taksoja ja uusia elinkeinomahdollisuuksia kiertotalousyrityksille.

Tarkastuslautakunta huomioi, että Lounavoima Oy on hallinnollisesti siirtynyt kaupunkikonserninjooston suoran ohjauksen ulkopuolelle.

Terveystarkastajan toiminta

Ajantasaiseen ja asianmukaiseen tiedonkulkuun terveystarkastajien ja lautakunnan välillä tulee kiinnittää huomiota.

2.4.4. Investoinnit

Investointien kokonaismäärä oli 16,8 milj. euroa, mikä on 4,25 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa.

Arvopapereiden hankintamääräraha oli talousarviossa 4,55 milj. euroa, mistä käytettiin 2,88 milj. euroa Salo IoT Park –osaamiskeskittymän rahoitusjärjestelyyn.

Talonrakennushankkeisiin käytettiin 3,83 milj. euroa, mikä oli 0,7 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Merkittävin talonrakennuskohde oli Perniön varhaiskasvatuksen tilojen rakentaminen, johon käytettiin vuoden 2017 aikana 2,36 milj. euroa. Sisäilmakorjauksiin käytettiin 0,48 milj. euroa sekä Kuusjoen koulun ja Kuusjokitalon lämmitysjärjestelmään 0,23 milj. euroa. Hankkeet toteutuivat valtuustoon nähden sitovan määrärahan puitteissa.

Kunnallistekniikan rakentamiseen käytettiin mukaisesti 5,42 milj. euroa, mikä vastaa talousarvion mukaista tasoa. Merkittävimpiä kohteita olivat Metsäjaanun teollisuusalueen kunnallistekniikan rakentaminen (1,4 milj. euroa), urheilupuiston peruskorjaus (1,23 milj. euroa), katuvalaistuksen (HQ) saneeraus (0,45 milj. euroa) sekä liikenneväylien päällystäminen ja asfaltointi (0,7 milj. euroa). Hankkeet toteutuivat valtuustoon nähden sitovan määrärahan puitteissa.

Irtaimen omaisuuden hankkeiden toteutuma oli yhteensä 0,62 milj. euroa, mikä on selvästi alle 1,47 milj. euron määrärahavarausten.

Investointihankkeisiin saadut tulot olivat 1,22 milj. euroa, mikä on 0,84 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Ylityksestä merkittävän osan, 0,6 milj. euroa, muodosti Hermannin koulun saneeraukseen saadun valtionosuuden loppuosan tuloutuminen. Talousarviossa ei ollut merkitty vastaavaa tuloarviota.

2.4.5. Liikelaitos Salon Vesi

Vuonna 2017 pidetyssä työsuojelutarkastuksessa on tullut huomautus Liikelaitos Salon Vedelle psykososiaalisen kuormituksen hallinnasta. Huomautuksessa on tuotu esille seuraavia seikkoja: eläkkeelle jäämässä yhteensä kuusi henkilöä, joista täyttölupa on annettu vain yhdelle esimiehelle. Tekniikkaa hoitaa jatkossa aiemman viiden sijaan vain kaksi henkilöä. Työntantajaa on veloitettu ryhtymään toimenpiteisiin asian vuoksi. Toimintakertomuksesta ei ilmene, että huomautus on annettu, eikä sitä, mihin toimenpiteisiin huomautuksen vuoksi on ryhdytty.

Liikelaitos Salon Veden asiakkaiden kiinteistöjä koskevat tarkastukset on laiminlyöty. Kiinteistöjen tarkastusten tulee olla jatkuva prosessi ja siihen tulee olla varattuna tarvittavat resurssit.

Omavaraisuus puhtaassa vedessä on parempi kuin 2015-2016, jolloin vettä on pitänyt ostaa ulkopuolelta. Nykyinen vesimäärämme ei kuitenkaan mahdollista Salon alueelle uutta teollisuutta/liiketoimintaa, joka käyttää runsaasti vettä.

Investointisuunnitelmasta usea kohde on jäänyt tekemättä (investointibudjetti alitettu n. 600 000 eurolla). Toimintakertomuksessa kuitenkin lukee, että investoinnit ovat toteutuneet suunnitelmien mukaan.

Tuotto-odotus on ollut 4 %, joka on toteutunut arvioitavana toimintavuotena. Taloutta on hoidettu hyvin, vaikkakin osa investoinneista on jäänyt tekemättä ja niiden kustannusvaikutus voi näkyä tulevina vuosina.

Liikelaitos Salon Veden toimitusjohtajan vastine:

Liikelaitokselta on eläköitynyt vuoden 2017 aikana useita henkilöitä. Esim. viemäripuolelta samana vuoden aikana viisi. Sitä mukaa kun eläköitymisilmoituksia on tullut, on lähdetty hakemaan uusia täyttölupia. Rekrytointia on vaikeuttanut mm. tapaukset joissa henkilöt eivät pyynnöistä huolimatta ole ilmoittaneet eläköitymisajankohtaa. Tai on ilmoitettu ja peruttu esim. kolme kertaa. Tällä hetkellä esim. Viemärlaitoksen henkilökunta on 8+1 ja vesilaitoksen 8+1 joten psykososiaalinen kuormitustekijä on saatu kutakuinkin hallintaan.

Liikelaitos Salon Vedelle ei ole 2009 jälkeen kuulunut kiinteistöjen vesi- ja viemäritarkastustoiminta. Liikelaitoksen perustamisen 2009 jälkeen tarkastustoiminta siirtyi rakennusvalvonalle, johon palkattiin tarkastusten tekemistä varten henkilö. Liittymäkohdan tarkastaa liikelaitos.

Liikelaitos Salon Vesi ei ole koskaan ostanut vettä nykyisen kunnan ulkopuolelta muilta kunnilta. Salon Vesi on, turvatakseen puhtaanveden riittävyyden, ostanut Halikon sairaalan vesilaitoksen, käynnistänyt Kukinhuoneenharjun pohjavesiselvitykset, yhdistänyt kaikki vesilaitokset keskenään lukuun ottamatta Kiskoa (valmistuu 2021) ja käy neuvotteluja Someron vesihuollon kanssa vesiyhteistyöstä turvatakseen puhtaanveden riittävyyden. Laitos pyrkii näillä toimilla varmistamaan riittävän vedenjakelun myös suurkuluttajille.

Investointisuunnitelma perustuu arvioon vuoden alussa. Investointi kohteet kilpailutetaan, ja suhdanteista riippuen ovat hinnat voineet huomattavasti alentua tai kilpailu on muuten kovaa. Investointisuunnitelmassa on jäänyt toteutumatta kohteita, joissa liittymishalukkuus on jäänyt ilmoitettua pienemmäksi ja näin ollen kohteita ei ole toteutettu kannattamattomina ollenkaan. Toteutetut investoinnit ovat toteutuneet suunnitellusti.

Investointien kohdentamisessa pyritään nykyistä tarkempaan selvitystyöhön, ja kuluttajien sitomiseen nykyistä vahvemmin investointeihin osallistumiseen. Tulevaisuudessa vaaditaan sitovat liittymissopimukset hankkeen toteuttamiseksi.

ALLEKIRJOITUKSET

Salossa, 17. päivänä toukokuuta 2018

Osmo Friberg
puheenjohtaja

Pekka Kymäläinen
1. varapuheenjohtaja

Tauno Kanerva
2. varapuheenjohtaja

Martti Halme
jäsen

Jarmo Hägerth
jäsen

Taina Kirves-Järvinen
jäsen

Johanna Saukkonen
jäsen

Elina Seitz
jäsen

Marita Tuominen
jäsen